

**Ομιλία Υπουργού Εσωτερικών κ. Νίκου Νουρή, στην 36η Ετήσια
Γενική Συνέλευση της Ένωσης Δήμων Κύπρου
(Δευτέρα, 9 Δεκεμβρίου 2019)**

Εξοχότατε κ. Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας,
Κύριε Πρόεδρε της Ένωσης Δήμων Κύπρου,
Αγαπητοί Δήμαρχοι και Δημοτικοί σύμβουλοι,
Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Είναι ιδιαίτερη τιμή και χαρά για εμένα να απευθύνω χαιρετισμό για πρώτη φορά ως Υπουργός Εσωτερικών στην Γενική Συνέλευση της Ένωσης Δήμων Κύπρου. Μιας Γενικής Συνέλευσης που σε συνέχεια προηγούμενων αποφάσεων της καλείται για ακόμα μια φορά, να πάρει ιστορικές αποφάσεις για το μέλλον της τοπικής αυτοδιοίκησης στη χώρα μας. Αποφάσεις που δεν αλλάζουν μόνο τον πολιτικό χάρτη της χώρας. Αλλά δημιουργούν μια νέα πραγματικότητα για τους πολίτες και δίνουν προοπτική για την ανάπτυξη της χώρας μας.

Αποφάσεις που δίνουν σάρκα και οστά σε ένα όραμα. Αυτό της δημιουργίας ισχυρής τοπικής αυτοδιοίκησης με δήμους δυνατούς και ικανούς να προσφέρουν υπηρεσίες αντίστοιχες με τις προσδοκίες των πολιτών της πατρίδας μας.

Είναι αυτό το όραμα το οποίο καλούμαστε σήμερα να κάνουμε πραγματικότητα.

Είπαμε από την αρχή και συμφωνήσαμε ότι οι βασικοί πυλώνες της μεταρρύθμισης πρέπει να είναι:

- α) Η κατοχύρωση της διοικητικής αυτονομίας των δήμων.
- β) Η διασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας των Δήμων και η κατοχύρωση επαρκών πόρων για την οικονομική τους βιωσιμότητα και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες.

γ) Η μεταβίβαση νέων αρμοδιοτήτων που θα καθιστούν τους νέους δήμους τον πυλώνα της ανάπτυξης της Κύπρου

δ) Ένα νέο σύγχρονο μοντέλο διοίκησης των δήμων βάσει των καλύτερων πρακτικών διεθνώς που θα εγγυάται την αποτελεσματική αποδοτική αλλά και δημοκρατική λειτουργία των Δήμων. Ένα μοντέλο που θα βασίζεται στη διαφάνεια και τη λογοδοσία και θα καθιστά τους δήμους ικανούς να αντιμετωπίσουν τα μεγάλα προβλήματα των τοπικών κοινωνιών.

ε) Ένα νέο σύγχρονο μοντέλο λειτουργίας της Ένωσης Δήμων που θα την καθιστά ισχυρό υποστηρικτή των προσπαθειών των Δήμων, ικανό να προωθεί τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις τους.

Όλο αυτό το διάστημα, το Υπουργείο Εσωτερικών δούλεψε εντατικά με την Ένωση Δήμων Κύπρου για να δώσουμε σάρκα και οστά στο όραμα αυτό. Και αξίζουν πολλές ευχαριστίες στην Ένωση των Δήμων που πήρε την ιστορική ευθύνη να επεξεργαστεί προτάσεις, απτές και λειτουργικές προς την κατεύθυνση που περιέγραφα πιο πάνω. Προτάσεις που υιοθετήσαμε στην συντριπτική τους πλειοψηφία.

Και εδώ είμαστε ενώπιον της μεγάλης ευθύνης. Οι φράσεις «οικονομική αυτονομία», «διοικητική αυτοτέλεια» αλλά και «αρμοδιότητες» απέκτησαν περιεχόμενο. Συγκεκριμένο μεταρρυθμιστικό και νομοθετικό περιεχόμενο.

Σας καλώ λοιπόν να στηρίξετε την πρόταση αυτή.

Σας καλώ να στηρίξετε την μεταφορά νέων αρμοδιοτήτων.

Αρμοδιότητες όπως η Ενιαία Αρχή Ανάπτυξης σε κάθε Νέο Δήμο που θα εκδίδει τόσο την πολεοδομική όσο και την οικοδομική άδεια. Μια αρμοδιότητα που εκχωρείται παράλληλα με δύο άλλες μεταρρυθμίσεις οι οποίες σχετίζονται με την έκδοση αδειών. Ο επενδυτικός νόμος που μεταφέρει τις αρμοδιότητες για τις μεγάλες και πολύπλοκες άδειες στο κεντρικό κράτος, και το «νέο πλαίσιο αδειοδότησης» που ανακοινώσαμε πρόσφατα σε συνεργασία με το ΕΤΕΚ που απλοποιεί το όλο σύστημα. Η όλη μεταρρύθμιση του πλαισίου αδειοδότησης θα καταστήσει την έκδοση αδειών πιο εύκολη και πιο ομοιόμορφη.

Δώσαμε επίσης τη δυνατότητα ίδρυσης δημοτικής αστυνόμευσης με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και εξουσίες, τη δυνατότητα να παρέχουν οι δήμοι ενδοδημοτικές συγκοινωνίες προς όφελος των πολιτών. Δώσαμε επίσης τη δυνατότητα μαζί με τους πόρους στους Δήμους, να είναι αναθέτουσες αρχές έργων για να μπορούν να ωριμάζουν εύκολα τα δικά τους αναπτυξιακά έργα χωρίς να εξαρτώνται από τις προτεραιότητες και τη γραφειοκρατία του κράτους, ενώ οι σχολικές εφορείες μεταφέρονται στην εποπτεία των τοπικών αρχών.

Μεταφέραμε στους Νέους Δήμους το σύνολο σχεδόν των αδειοδοτικών αρμοδιοτήτων που εκδίδονται σήμερα από τις επαρχιακές Διοικήσεις. Ενδυναμώσαμε το ρόλο τους στην Κοινωνική πολιτική ούτως ώστε να μπορούν να λειτουργούν πιο αποτελεσματικά κοινωνικές στέγες, νηπιαγωγεία, γηροκομεία. Αναθέσαμε στους Δήμους την αξιοποίηση και συντήρηση τοπικών υποδομών όπως πάρκα, χώροι πρασίνου κλπ.

Η μεταφορά των αρμοδιοτήτων αυτών είναι η πιο σημαντική που έχει γίνει μέχρι τώρα στην Κύπρο. Ενδυναμώνουμε την τοπική αυτοδιοίκηση με υπηρεσίες που αφορούν τις πραγματικές μεγάλες καθημερινές ανάγκες του πολίτη. Αυτό δεν είναι πια όραμα αλλά η νέα πραγματικότητα στην Κύπρο.

Σας καλώ να στηρίζετε τις προτάσεις μας για την κατοχύρωση επιτέλους της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας των Δήμων.

Προτείνουμε τη ριζική αλλαγή του τρόπου χρηματοδότησης των Δήμων. Κατοχυρώνεται σε αυτούς ως ίδιο έσοδο τα συνολικά έσοδα από τα ετήσια τέλη κυκλοφορίας των αυτοκινήτων, κάτι το οποίο ισοδυναμεί με αύξηση των εσόδων κατά 40% - 50% σε σχέση με την υφιστάμενη κρατική χορηγία.

Επιπλέον, δίνουμε στις νέες δημοτικές αρχές τη δυνατότητα να επιβάλουν ειδικό τέλος, για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, για την κατασκευή έργων υποδομής κατόπιν

διενέργειας δημοψηφίσματος. Αυξάνοντας μάλιστα με αυτό τον τρόπο και τη λογοδοσία που πρέπει να έχει μια τοπική αρχή στους Δημότες της.

Λάβαμε επίσης υπόψη και τις σημαντικές εξοικονομήσεις που θα προκύψουν από τις συγχωνεύσεις λόγω των οικονομιών κλίμακας οι οποίες κυμαίνονται μεταξύ 30 και 50 εκ. Ευρώ.

Ταυτόχρονα, θέσαμε αρκετές ασφαλιστικές δικλείδες που θα αποτρέπουν την αυθαιρεσία. Με βάση τον Νόμο οι Δήμοι υποχρεούνται:

α) να έχουν ισοσκελισμένους ή πλεονασματικούς προϋπολογισμούς.

β) Εισάγεται για πρώτη φορά στην Κύπρο ένα σύστημα που διασφαλίζει διαφάνεια και έλεγχο, με την υποχρέωση δημοσιοποίησης στο διαδίκτυο όλων των αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων, των προϋπολογισμών, των εκθέσεων του Γενικού Ελεγκτή, πράξεων διορισμών αλλά και κάθε δαπάνης πέραν των 5,000 ευρώ. Ο κάθε πολίτης με αυτό τον τρόπο θα έχει γνώση και θα ελέγχει τις τοπικές αποφάσεις

γ) Δημιουργείται επίσης σε κάθε Δήμο Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου για όλες τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου.

δ) Οι νέοι Δήμοι θα τυγχάνουν επίσης καλύτερου ελέγχου τόσο από το Κράτος όσο και από το Γενικό Ελεγκτή, κάτι που πιο δύσκολα γίνεται σήμερα λόγω ακριβώς του κατακερματισμού και του πολυάριθμου των τοπικών αυτοδιοικήσεων.

ε) Με βάση σύγχρονες πρακτικές, θέσαμε επίσης οροφή στις δαπάνες προσωπικού ως ποσοστό του συνόλου των εξόδων του προϋπολογισμού (40-45%).

στ) Δώσαμε το δικαίωμα σε ομάδες δημοτών να καταθέτουν γραπτές προτάσεις το Δημοτικό Συμβούλιο για επίλυση προβλημάτων.

Στο πλαίσιο της «διοικητικής αυτονομίας», αναγνωρίσαμε από την μια την ανάγκη ευελιξίας των Δήμων όσον αφορά τη δομή του προσωπικού τερματίζοντας την παρέμβαση του κράτους στη διαδικασία έγκρισης της δομής των θέσεων και παρέχοντας στον ίδιο τον Δήμο την ευχέρεια δημιουργίας ή κατάργησης θέσεων, αλλά και διατηρώντας την δυνατότητα παρέμβασης του κράτους σε περιπτώσεις αποκλίσεων στους προϋπολογισμούς.

Επισημαίνω ότι στο νομοσχέδιο προβλέπονται συγκεκριμένες μεταβατικές διατάξεις με κοινές επιτροπές οι οποίες θα οδηγήσουν σε μια ομαλή μετάβαση στη νέα τάξη πραγμάτων, τις επόμενες δημοτικές εκλογές.

Σας καλώ να στηρίξετε την μετατροπή της Ένωσης Δήμων σε ένα σύγχρονο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που θα έχει την ικανότητα να προωθή τα συμφέροντα των Δήμων. Ένα ισχυρό συλλογικό όργανο για την προώθηση των συμφερόντων και των αναγκών των τοπικών κοινωνιών.

Από την αρχή είχαμε πει και συμφωνήσει ότι για να προχωρήσουν αυτές οι μεταρρυθμίσεις πρέπει ταυτόχρονα να αντιμετωπίσουμε τον πρόβλημα του κατακερματισμού της Κύπρου σε μεγάλο αριθμό μικρών Δήμων και Κοινοτήτων. Δεν νοείται μια χώρα σαν την Κύπρο να έχει τόσο μεγάλο αριθμό Δήμων και Κοινοτήτων.

Είπαμε ότι οι συνενώσεις δήμων δεν είναι αυτοσκοπός αλλά η αναγκαία προϋπόθεση, το μέσο, για να έχουμε ισχυρή τοπική αυτοδιοίκηση στη χώρα μας.

Μελετούμε το θέμα αυτό τα τελευταία 10 χρόνια. Κάναμε τόσες μελέτες όσες δεν έχει κάνει καμία άλλη χώρα. Διαβουλευθήκαμε εντατικά. Κανένα άλλο νομοσχέδιο στην Κύπρο δεν έτυχε τόσο μεγάλης και ευρείας διαβούλευσης. Σε κανένα άλλο νομοθέτημα δεν έχουν ενταχθεί αυτούσια τόσο μεγάλο εύρος προτάσεων της ίδιας της τοπικής αυτοδιοίκησης. Προτάσεων που αφορούν όλες τις πτυχές της τοπικής αυτονομίας και αυτοτέλειας. Οι αρμοδιότητες, ο τρόπος οργάνωσης των νέων δήμων, η ενδοδημοτική αποκέντρωση, ο έλεγχος και η διαφάνεια, όλες αυτές οι προτάσεις μας προήλθαν από τις πρωτοβουλίες και γραπτές προτάσεις των ίδιων των δημάρχων και της Ένωσης Δήμων Κύπρου που εγκρίθηκαν από συλλογικές αποφάσεις της.

Και είναι κορυφαία στιγμή ευθύνης της Ένωσης Δήμων η απόφαση της να μην προχωρήσουμε σε δημοψηφίσματα. Και για την απόφαση αυτή πρέπει να είστε περήφανοι.

Εξετάσαμε και εμείς το θέμα. Είδαμε τι λέει ο Ευρωπαϊκός Χάρτης. Πήραμε γνώμες. Το άρθρο 5 του Ευρωπαϊκού Χάρτη τονίζει την ανάγκη σεβασμού της βούλησης των ενδιαφερόμενων ΟΤΑ μέσω διαβουλεύσεων με αυτούς, όχι κατ' ανάγκη και υποχρεωτικά με την διεξαγωγή τοπικών δημοψηφισμάτων. Εξάλλου όπως ανέφερα και προηγουμένως, ο δημόσιος διάλογος για τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης κρατάει πλέον πάνω από 10 χρόνια. Ξεκίνησε με πρωτοβουλίες και μελέτες της ίδιας της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε όλο αυτό το διάστημα υπήρχαν συγκεκριμένοι Δήμοι που κατέθεσαν τις προτάσεις τους και μελέτες για τη συνένωση τους με όμορους δήμους. Κανείς όμως από αυτούς δεν πήρε την πρωτοβουλία για να διοργανώσει τοπικό δημοψήφισμα.

Λαμβάνοντας όλα αυτά υπόψη κρίναμε ότι πρέπει επιτέλους να προχωρήσουμε. Τους ακούσαμε και τους ακούμε όλους.

Αλλά ήρθε η ώρα της ευθύνης.

Προτείναμε με διαφανή και ορθολογικά κριτήρια που στηρίζονται στην επιστήμη αλλά και την εργαλειοθήκη του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις συνενώσεις, την πρότασή μας.

Τη δημιουργία δηλαδή 17 νέων ισχυρών δήμων που ανταποκρίνονται στις πραγματικές γεωγραφικές ενότητες της χώρας, τις πραγματικές οικονομικές λειτουργίες. Την πραγματική ζωή.

- Οι νέοι 17 δήμοι πληρούν όλα τα κριτήρια που είχαμε θέσει. Την κρίσιμη πληθυσμιακή μάζα ώστε να μπορούν να παρέχουν περισσότερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες προς τους πολίτες
- να είναι γεωγραφικά και μορφολογικά προσβάσιμοι χωρίς γεωγραφικά εμπόδια που δυσχεραίνουν ομαλή λειτουργία τους
- να έχουν όσο το δυνατόν πιο ομοιογενή κοινωνικά χαρακτηριστικά κάτι που θα διευκολύνει τη στόχευση των δημοτικών αρχών σε συγκεκριμένες πολιτικές προτεραιότητες ανάλογα με τις ιδιαίτερες κοινωνικές ανάγκες κάθε περιοχής

- να έχουν κοινά οικονομικά χαρακτηριστικά ώστε να μην υπάρχουν έντονες ανισότητες στο εσωτερικό τους.

Παράλληλα με το νέο μοντέλο διοίκησης των δήμων διασφαλίζουμε ότι οι γειτονιές και τα χωριά μας, αυτά που συνενώνονται, όχι μόνο δεν θα εξαφανιστούν αλλά θα είναι ισχυρότερα από πριν. Θα έχουν δική τους αντιπροσώπευση στα νέα δημοτικά συμβούλια, η ονομασία τους θα διατηρηθεί, θα έχουν δικό τους εκτελεστικό όργανο - τον αντιδήμαρχο-, καθώς επίσης και προϋπολογισμό για τα έργα τοπικού ενδιαφέροντος.

Κυρίες και Κύριοι, αξιότιμοι Δήμαρχοι,

Ποτέ άλλοτε δεν είχαν ωριμάσει τόσο οι συνθήκες για να ολοκληρώσουμε αυτό που ξεκίνησε πριν 10 χρόνια. Η προσπάθεια που ξεκίνησε από την Κυβέρνηση σε συνεργασία με την Ένωση Δήμων δεν θα ολοκληρωθεί με την κατάθεση και την ψήφιση του νομοσχεδίου. Αυτό θα είναι η αφετηρία μιας ουσιαστικής δουλειάς που πρέπει να γίνει στο διάστημα που απομένει μέχρι τις καινούργιες δημοτικές εκλογές και την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών. Στόχος μας είναι να στηρίξουμε τους νέους δήμους ώστε να καταστούν πραγματικά σύγχρονοι.

Το Υπουργείο σε συνεργασία με την Ένωση Δήμων θα επεξεργαστεί και υλοποιήσει ένα ολοκληρωμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα για το λειτουργικό εκσυγχρονισμό των δήμων που θα καλύπτει όλες τις πτυχές της λειτουργίας τους. Την παροχή υπηρεσιών, την εκπαίδευση του προσωπικού, την ενοποίηση των λειτουργικών τους συστημάτων, την ανάπτυξη των δομών και των λειτουργιών τους.

Σας καλώ να παραμερίσουμε όλοι, τις πικρίες, τις αντιπαραθέσεις, τις διαφορετικές οπτικές. Να δούμε μπροστά. Η κοινωνία το θέλει. Αυτό περιμένει από εμάς. Πέρασαμε δύσκολα χρόνια, με μια οικονομική κρίση που άφησε σημάδια παντού. Είναι αυτή η ευθύνη που πρέπει να μας κατευθύνει. Να μην επαναπαυθούμε. Ο Πολίτης έχει ανάγκη

από ένα σύγχρονο κράτος, μια σύγχρονη αυτοδιοίκηση που θα σέβεται τον κόπο του και θα τον στηρίζει εκεί που έχει ανάγκη.

Σας καλώ να πάρουμε μαζί την ευθύνη και να στηρίξουμε στο σύνολο της, την πρότασή μας.

Ευχαριστώ.